

Ефективне працевлаштування ветеранів війни як чинник солідаризації суспільства

Ірина Терюханова,

канд. екон. наук, с.н.с.,

ДУ «Інститут економіки та прогнозування

НАН України», м. Київ, Україна,

email: terukhanova@meta.ua,

ORCID: 0009-0000-5129-1088

У умовах війни солідаризація суспільства набуває особливої актуальності. Солідаризацію можна розглядати як згуртованість великих соціальних груп у дії, активовану значною мірою впливом масштабних суспільних процесів, пов'язаних з війною [1].

Згідно нещодавно представленого Президентом України Плану стійкості внутрішня єдність України потрібна, щоб об'єднати не лише українців, але й міжнародних партнерів. Також передбачається створити Міністерство об'єднання українців, яке цілеспрямовано буде займатися справами глобальної багатомільйонної української спільноти [2].

Війна сприяла створенню нової соціальної групи – ветеранів війни, до яких згідно вітчизняного законодавства відносяться учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни [3]. Працевлаштування ветеранів війни має розглядатись з точки зору забезпечення ветеранів гідною роботою; як чинник, який сприяє їхній інтеграції у суспільство; як обов'язок держави забезпечити гідне життя людям, які нас всіх захищали; і нарешті - як чинник солідаризації ветеранів всередині соціальної групи та між ветеранами та неветеранами.

За результатами опитування Українським ветеранським фондом у 2023 році потребу у працевлаштуванні має кожний п'ятий опитаний ветеран (20,4%), майже половина опитаних ветеранів не визначилися з поверненням на попереднє місце роботи або категорично заперечують повернення [4], внаслідок чого вони будуть шукати роботу.

Станом на січень-жовтень 2024 року статус безробітного мали 11,2 тис. осіб з числа УБД, 2,6 тис. осіб було працевлаштовано, або 19,3% чисельності тих УБД, які отримували послуги у службі зайнятості [5].

Дослідження Work.ua, яке було проведено серед 529 вітчизняних роботодавців у листопаді 2024 року, засвідчило, що на сьогодні ветерани сприймаються роботодавцями як дисципліновані, відповідальні, стресостійкі особистості з лідерськими якостями, які можуть бути корисними як на робітничих, так і на керівних посадах. Переважна більшість компаній (58%) заявили, що вони готові надавати ветеранам перевагу при прийомі на роботу на усі вакансії, якщо кандидат має рівні професійні якості з іншими претендентами [6]. При цьому про відсутність бар'єрів при наймі ветеранів заявили 43% компаній. Серед найпоширеніших бар'єрів: втрата ветеранами кваліфікації під час війни (24%),

що потребує додаткового навчання; недостатність кваліфікації (24%), внаслідок чого їхні навички не відповідають вимогам конкретних вакансій; необхідність адаптації до корпоративної культури (20%) внаслідок зміни специфічних умов служби на цивільне робоче середовище.

Таким чином, майже половина вказаних роботодавцями бар'єрів становлять проблеми із кваліфікацією ветеранів (її втратою під час війни або недостатньою кваліфікацією для заявленої вакансії). Це підвищує роль та значення професійної освіти та професійного навчання для ефективного працевлаштування ветеранів війни.

При цьому ефективне працевлаштування ветерана війни передбачає забезпечення гідною роботою з урахуванням безбар'єрності (за потреби), врахування набутого військового досвіду, наявної освіти, кваліфікації та побажань самого ветерана.

Відсутність ефективної системи працевлаштування ветеранів війни з високою вірогідністю спричинить ризики зростання безробіття серед ветеранів війни та відповідно сприятиме підвищенню соціальних виплат для їхньої підтримки; погіршення фізичного та морально-психологічного здоров'я ветеранів, що може формувати відчуття «непотрібності» у цивільному житті та сприятиме ймовірному збільшенню кількості розлучень, проявів насильства в сім'ї, зловживання алкоголем, наркотиками деякими ветеранами, випадків суїцидів та погіршення загальної криміногенної ситуації в країні. Все це є факторами десолідаризації українське суспільство.

Розвитку ефективної системи працевлаштування ветеранів війни сприятиме активізація розробки програм працевлаштування ветеранів війни у поєднанні з програмами їхнього професійного навчання з урахуванням індивідуальних потреб ветеранів та потреб регіональних ринків праці. Реалізація таких програм повинна передбачати постійний моніторинг та оцінку їхньої ефективності.

На державному рівні потребує визначення пріоритетних галузей для навчання та подальшого працевлаштування ветеранів війни. Наприклад, найбільш поширенішими освітніми програмами для ветеранів в США є бізнес-менеджмент, кримінальне судочинство, безпека, інформаційні технології, державне управління, підприємництво та організація власного бізнесу [7]. Поки що Планом стійкості, представленим Президентом України, планується залучати ветеранів на державну службу [2].

Для врахування військової спеціальності, набутих умінь та навичок в цивільному житті потребує розробки методологічний підхід до співставлення військових та цивільних професій в розрізі професій. Переходом ветеранів війни до цивільного життя, в тому числі їхнім професійним навчанням та працевлаштуванням, має займатись окрема служба для ветеранів, яка б створювалась переважно за принципом «рівний-рівному».

Включення ветеранів війни в ринок праці на сьогодні є обов'язком держави перед нашими захисниками, яке сприятиме солідаризації як ветеранської спільноти, так суспільства в цілому.

Ключові слова: солідаризація суспільства; ветеран війни; працевлаштування; безробіття; ефективність.

Список використаних джерел

1. Дегтярьов С. Проміжний звіт за результатами виконання етапу наукової (науково-технічної) роботи 2023. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/95204/1/Dehtiarov_zvit_1_2023.pdf
2. Зеленський представив у Раді план стійкості. Що там головне для мобілізації та перемоги над Росією. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cx21495rdedo>
3. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>
4. Потреби ветеранів 2023. URL: <https://veteranfund.com.ua/analitics/needs-of-veterans-2023/>
5. Державна служба зайнятості. URL: <https://dcz.gov.ua/stat/statfile>
6. 98% роботодавців готові надавати перевагу ветеранам при наймі, а 76% - вказувати це у вакансіях. URL: <https://www.work.ua/articles/hiring-veterans/3387/>
7. 5 Best Jobs for Veterans. URL: <https://www.nu.edu/blog/five-best-jobs-for-Veterans/>